

Ackreditering av vägmateriallaboratorier – synpunkter från Vägverket

Bakgrund

Vägverket kräver i sina tekniska anvisningar, VVTBT Bitumenbundna lager, att all leveransprovning och tilläggsprovning ska utföras av laboratorium som är ackrediterat för aktuella provningsmetoder. Laboratorium ska också delta i de ringanalyser som på uppmaning av Vägverket anordnas av VTI. Dessa krav har funnits sedan 1995 då det ersatta krav på auktorisation som infördes 1985.

För två år sedan startade Vägverket en branschsammanfattad grupp för provning och kontroll av vägmateriell. Där finns tre utskott, asfalt, ballast och bindemedel samt en styrgrupp. Ca 40 personer från Vägverket, Luftfartsverket, kommuner, SBMI, Nynäs, VTI, Asfaltskolan, Skanska, NCC, Svevia och Peab deltar. Utskotten har tre möten och styrgruppen två möten per år. Ett antal arbetsgrupper finns också. Inriktningen är provningsmetoder (provtagning, provberedning, utrustning, analys, beräkning och precision) för asfaltmassa, asfaltbeläggning, ballast, obundna lager och bindemedel samt tillsatser. Utskotten fungerar också som remissinstans till de kommittéer som arbetar med Europastandardisering.

Vid mötena i metodutskotten har det framkommit att det föreligger ett stort missnöje med Swedacs sätt att hantera ackrediteringen. Stor irritation råder i dag på laboratorierna och situationen börjar bli ohållbar. Därför vill Vägverket träffa Swedac och se om problemen går att lösa på ett för alla parter konstruktivt sätt. För Vägverket är det viktigt att laboratorierna har ett fungerande kvalitetssystem men inte till vilket pris som helst. Det är möjligt att ackreditering inte är det mest optimala kvalitetssystemet för provning av vägmateriell utifrån våra behov. För oss är det också viktigt att personalen på laboratorierna känner att kvalitetssystemet är relevant och meningsfullt samt utvecklande för verksamheten. Vi som beställare kan inte heller betala vilket pris som helst för analyser pga orimliga kostnader för eget arbete och externa kontroller av kvalitetssystemet.

I följande stycken anger vi några exempel på vad som är viktigt för Vägverket (VV):

Mätnoggrannhet

VV vill ha en kvalitetssäkring av att provningsmetoden följs. VV har inget behov att få veta mätnoggrannheten för en viss provningsmetod. Vad som kan vara bra är en riskanalys som visar vad de svagaste punkterna i provningsmetodiken ligger, för att laboratorierna skall kvalitetssäkra rätt arbetsmoment. VV behöver inte ha en kvantitativ bedömning (siffervärde).

Kalibrering/kontroll

Hur fungerar ISO 17025 kontra SS-EN 932-5 (kontroll av utrustning för ballastprovning) och SS-EN 12697-38 (kontroll av utrustning för asfaltprovning) i förhållande till varandra? Görs det ett dubbelarbete? Det finns inget behov av att få veta mätosäkerheten vid kalibreringen, bara att den är rätt utförd.

”Likvärdigt resultat”

VV har behov av att likvärdiga resultat erhålls, oavsett laboratorier. Därför är ringanalyser av central betydelse. Hur får vi ett system som ökar användningen av ringanalyser.

Tydliga rapporter

Provningsresultatet skall vara enligt den standard vi åberopar och inte något annat system. Vill vi ändra något i kraven på laboratorierapporten så bör det bestämmas i metodutskottet.

Pappershanteringen

Viktigt med ett kvalitetssystem för hantering av dokument som har med provningen att göra. Bör ligga på nivån för ISO 9000.

Arbetsmiljö

Det verkar vara en irriterad, uppgiven stämning omkring tillämpning av ackrediteringsreglerna. Det är viktigt att det arbete som läggs ner på laboratorierna upplevs som meningsfullt och att det tillför produkten ett efterfrågat mervärde.

Forum för synpunkter

Ett forum (kommitté) där laboratorierna kan lämna synpunkter och föra en dialog bör finnas.

Torbjörn Jacobson
Specialist Vägteknik, VV
Ordförande Styrgruppen

Klas Hermelin
Specialist Vägteknik, VV
Ordförande Ballastutskottet

Thorsten Nordgren
Specialist Vägteknik, VV
Ordförande Bindemedelsutskottet

Bo Simonsson, VV
Nationell beläggningssamordnare, VV
Ordförande Asfaltutskottet